

הלכות שבת סימן שטו

ט (י) פרעווש (לה) הנקרא 'ברגות' בלשון ערב (לו) נאסור (יב) לצודו (לז) אלא-אסרן הוא על בשור
(יג) נעקצו, (לח) *נאסור (יז) להקרו הגה ואר (לט) *לא ימללנו בידו שמא יתנגנו, אלא יטלנו

באר היטב

במינו נצוד: (יב) נעקצו. משמע דאם הוא על בשור ואינו עוקצו או שהוא על חלוקו מבפנים, אסור לצודו, אבל י"א דמסר לשלו מעל בגדיו מבפנים, מ"א. וי"ז פתח לענין הלכה, כל שאפשר לו להפילו לארץ בלי נטילה ביד בקלות, יש לעשות כן אם הוא על חלוקו מבפנים, אבל אם הוא לבוש בבגדי טקסטיל וקשה לו להפילו הפרעווש אם לא יטלנו ביד החלה, הסומך על המקלין לא תסיד, וכן אנו רואים מרב העולם שעושין כן, עכ"ל, ע"ש: (יג) להקרו. ובהקדמה חת"איר סימן קסד אסר לנרקו פנים, ע"ש:

משנה פריה

לצרף, כל שנתפס למלאכה, וסביבא לה מלאכה שאינו צריך לגופה חייב עליה. (נו) ורב הפוסקים פוסקים בדיעה הראשונה דפסטר מחטאחטא (נט) משום דכענין מלאכת מחשבת, ואסור מדרבנן: **ט (לה) הנקרא 'ברגות'.** הינו השחנה הקופצת: (לו) אסור לצודו. אף והיא דבר שאין במינו נצוד, על-פלי פנים אסור מדרבנן, וכנ"ל בסעיף ג; ואצטרף לאשמיענין, לאפוקי מדעת איזה מן הפוסקים דסברי דאף זו היא בכלל מאכלת (נט) שמסר לצודה ולקרנה. ואם הוא ספק לו בלידה אם הוא כנה או פרעווש, (ס) מסר לצודה (סא) ואסור לקרנה. (סב) ומסר לפלית הבגדים מפרעושים בשבת, אף יזהר שלא יטלם בידו, והוא בכלל צידה, רק יטלם מעליו: (לז) אלא-אסרן הוא וכו'. הינו, דמשום צערא דעקיצה לא גזרו רבנן על אסור צידה⁽⁶⁾ ומסר לצודו וקלשליכו⁽⁶⁾, וזהו שכתב 'עוקצו'⁽⁶⁾ ונגזר-אברהם, וכן פתח הגר"א דהיא 'עוקצו' ונקא הוא. (סג) ויש מקלין גם כשהוא על חלוקו מבפנים לשלו בידו וקלשליכו פן יבוא לידי עקיצה, ואם אפשר לו להפילו לארץ בלי נטילה ביד, בודאי נכון להחמיר בזה: (לח) ואסור להקרו⁽⁷⁾. הש"ס דמחלוקתין בין פרעווש לבנה הוא, דכל מלאכות דשבת ממשן נלפנין להן, (סד) ונלפנין מיתח כל בעלי-חיים לחייב משחיטת אילים מאדמים שהיו במשכן בשביל עוריהן, ולא נקא על-ידי שחיטה, דהוא הדין על-ידי הכאה ונתיקה⁽⁷⁾ או נתיקה וכל פי האי פתא, בין שפא על-ידי נטילה נשמה, חייב, ואמרין: מה אילים מאדמים שפרים ורבים אף כל שפרים ורבים, לאפוקי כנה דאינה באה מזכר ונקבה⁽⁷⁾ אלא באה מן הנצח, לא חשיבא בריה⁽⁷⁾, (סס) אבל פרעווש, אף-על-פי שגם היא אינה פרה ורבה, מכל מקום כיון שהנחתה מן העפר, יש בה חיות כאלו נכרא מזכר ונקבה, וחייב עליה משום נטילת נשמה: ואפלו אם הפרעווש עוקצו אסור להקרו: (לט) לא ימללנו. להחיש כחן שלא יחזרו אליו. ועין בספר אלהי רבה מה שכתב בזה:

כל תליא בפלגמא דמלאכה שאין צריך לטופה, ובעל-פירושנו בכתביו לומר כן, דמקב"ן כחב בקרנה דנצח הר"ף קרבי שמעון, ומכל מקום הביא הר"ף דההובג פרעווש חייב. ומה שכתבתי במשנה בריה דאפלו עוקצו אסור להקרו, כן פתח הבית"וסף, ולא דמי לצידה דמקלין בעוקצו, הינו לפי שאין במינו נצוד וליכא אסור דאורייתא כלל בזה, מה שאין מן בהריגה דקשצורה לגופה חייב, לכן לא מקלין משום צערא בעלמא אפלו בשאנו צריך לה: * לא ימללנו. ועין במשנה בריה דההובג פרעווש, ומה דפסקר רבינו גרש"א דאסור ללקחו בידו משום צידה, וגם יזהר שלא ימללנו בידו דבוא לידי הריגה, וכדפריש רש"י על הא דאמר 'ויכלב שלא יקרי, עין שם. והנה אף דאליה רבה הביא שהדין הוא מהקלין במלילה, וכן דמכ"ב ותרש"א ותרש"ב, מכל מקום למעשה נראה שאין להקל בזה, אמרי דנצח רש"י והתוספות ורמב"ם ורובנו דתוס' דקדקא להחמיר בזה, ויכא שכתב האלה רבה בעצמו, וגם הרמ"א הביא זה לפסק הלכה: ודאנא האלה רבה שהביא מסכת הר"ן [וכן שארי הראשונים הנ"ל דאנא בשיטתה] דמסר אפלו לרבי אליעזר מלילה בנשים ולא גזרו אטו הריגה לענגנו, אין ראיה כלל, דאפשר דהקדמונים משום מאיסתא הקלו טפי בדרך שאין בו חשש דאורייתא, ותדע, דאנא מקלין אפלו הריגה בכנים משום שפא מן הנצח ואינם פרים ורבים, ואלו

שער הענין

מצד הפריימריים וכן בנשמת-אדם, ע"ש: (ט) אלהי רבה, וכן בהגרא: (ז) חגיגה י': (זג) רשב"א ושאר פוסקים: (ס) מן משמע מעלת-תמיד ופריימריים באש"ל אברהם, ע"ש: (סא) דהוא חשש דאורייתא, דההובג פרעווש חייב נצחן בפריימריים שכתב בשם הגאון ר"מ, דהנה מנסה אם עומדת שרי, דנצח השחנה לקפץ, ואף דהוא מלאכה שאין צריך לגופה, אפשר משום דעקרו הוא מדאורייתא, ומכל מקום בראש שאין טעני שם פרעושים כמו שכתבו הפוסקים, יש לענין בזה: (סב) מן מוכח מרא"ש: (סג) ט"ו. ועין באלהי רבה שכתב לפסוק בהט"ו באם הוא על בשור דכענין לבוא לידי עקיצה, ולענין על בגדיו מבפנים, הביא בשם ספר וראים דירא-שמים דפר"ש והענין לא הפסיד, והנה קאמ"ל בזה פלגמא דרובמא, עין בבית-יוסף בפה שכתבא בזה מן הפוסקים, וליב זה הריש"א פריימרי ותר"ן גס"ן מן המקלין על בגדיו מבפנים, ולעמית זה דעת האור ורוב וספר התרומה וכפי מה שמוכח ממנו בספר שכלי-הלקט בסימן קכח וקרוקא הוא מן המחמירין, ואפלו על בשור כל זמן שאינו עוקצו אסור, על-פן מהבין להחמיר לכתחלה, ואין למחול ביד המקלין: (כז) גמרא. ומה שכתבתי ולא נקא וכו' הוא מהבמב"ם: (סס) רמב"ם ור"ן:

ב שבת ק"ו בבב"מ
 ורבי יוחנן ע"ס
 בהבב"מ ע"ס טור מהא
 דרב אשי ע"ס

סנפיריו, חייב משום נטילת נשמה, דשוב אינו יכול לחיות, רמב"ם, גמ', וא"כ צריך לזהר שלא יצנה לאי-יחודי לטל דג מן החבית של מים א"כ שפא שנימה, מ"א: (י) פרעווש. הינו השחנה הקופצת, ופרה ורבה, ונלפנין ממשן אילים מאדמים, מה אילים פרים ורבים אף כל שפרה ורבה, לכן חייבים על הריגת הפרעווש, אבל כנה הלקנה אינה פרה ורבה אלא באה מדעת האדם, אין חייבים על הריגתה אלא אסור מתנת נצח שפא יקרי פרעווש. ועין בתשובת חת"איר סימן קסד: (יא) לצודו. אבל אין חייב על צידה, פדן דמרי דבר שאין

באר הגולה

הלא גם הוא מוכה בקא דעקצי ו דהוא מסר לבתחלה, ומשעם נזהר מן בכלל מתעסק בעלמא כיון שכתבנו רק להבדיל אותו מעליו שלא יקרי, ואסרין בקניגו דסמך נצודין כדי שלא יקרי, נזה צריך להיות מסר לבתחלה, וכן הקשה הגאון רבי עקיבא איגר בחושיו. אמנם לאחר הענין נראה לי שאינה קשנה כלל, דהא כל טעם דמב"ם שפא דהא דעקצי ו אף דבעלמא סביבא לה מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, הוא משום דהוי בכלל מתעסק בעלמא להנצל מנשיכתו, וזה שכן רק כשכתבנו בזה הדין בשביל זה, מה שאין מן כשענין סתמא או אפלו שלא לצד, הואיל ומכל מקום נחמין לצד, לא יחבשל שם צידה בשביל דסתמיהו דהני שרצים נצודין בשביל שלא יקרי, וקשהעין היטב המצא כל זה בלשון הצח של הרמב"ם, שנה לשוננו בפרק י' הלכה כא: אחד שמונה שרצים האמורים בתורה, ואחד שאר שרצים דרשנים שיש למינן צידה, הנה אנו מקלן, בין לצדף בין שלא לצדף או לשחוק בקו, חייב, והואיל ונחמין לצדף וזה, שמהלכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה, עד כאן דבריו: וקדח כה כתב: רמשים המדומים כגון נחשים וקדומים וכו' א"כ-ע"פ שאנא ממיתין, הואיל ונחשין מסר לצדף אותם בשבת, והוא שיהפנו להנצל מנשיכתו וכו', עין שם, הרי דמצינן בזה דוקא אפלו באותן המינים שדרכן להזיק ויבדאי סתמא נצודין כדי שלא יקרי, וכל-כרחו משום דשם מתעסק אינו מנח על זה כל זמן שלא כון בפרוש, גם בדברינו יוסר הקשנה שהקשינו לעיל על השלח-דורו, אפאי פתח דפסטר אבל אסור, והא מתחלה כתב בסעיף ז דבשביל שלא ישכנו מסר, ורבי נמי דהנה: אבל לפי דברינו נראה, דלא הקלו רק כשנחמין בשביל שלא ישכנו אבל לא כשנחמין לצדף, אף דצידה שלא לצדף חייבה, הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה אסור על-פלי פנים מדרבנן: * ואסור להקרו. עין במשנה בריה דההובג דחייב על זה משום נטילה נשמה, כן כתב הגאון אברהם, וכן משמע בבית-יוסף דהוא סביבא לה לדינא דשחנה הקופצת שלנו הוא הפרעווש האמור בגמרא דחייב עליה לדברי הכל, וכן משמע מבאר הגאון וירדלא כפריימריים דנצח לומר דמחבר ספיקי מספקא לה. ומה שכתב בלשון 'אסור' ולא קאמר דההובג חייב, משום דכענין מהב"ב הוא דאפלו באפן דמקצו, ודעה להקרו משום זה כדי שלא יעקצו עוד, אפלו הכי אסור, כמו שכתב בבית-יוסף בזה, ובאפן זה בודאי אינו צריך לגופו של הפרעווש, והנה לה מלאכה שאין צריך לגופה ורבה הפוסקים פסטר מחטאחטא, אבל מכל מקום אסורא יש להלי עקמא, כל זה משמע מבאר הגאון והוא פשוט, ומה שאמר בגמרא דפרעווש חייב עליה לדברי הכל, הינו שפצריך לה לאיזה דבר, דבזה אפלו רבי יוחנן דפסטר בצידה מוכה בהריגה דחייב, אבל כשאנו צריך להן

הלכות שבת סימן שמו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק לד]

ורב הפוסקים פוסקים פדעה קראשונה דפסור מחטאת⁶⁶.

(מנוחה נבונה עמ' נה) שאף על פי שלצורך בריא אסור לעשות כן כלל, מ"מ לצורך חולה שאין בו סכנה אי תינוק, מותר, במקום שיש דלת או חלון פתוחים, מפני שדרכם של הזבובים להימלט בטרם יתעלפו, והוסיף הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ה הע' ל), שאף אם נחלשים הזבובים ומורדמים מחמת הריסוס קודם שיכרחו, אין בזה משום איסור צידה, כיון שאין כוונת האדם לצודם אלא להבריחם ומושום כך הוא פותח את החלון, ואין זה פסיק רישא שיהיו ניצודים.

ולרסס בצד החרקים, ולא כנגדם ממש, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פט"ו ס"ק ב עמ' קבה) שמותר, וכן כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ו ס"י קלט אות ב) שאין בזה איסור נטילת נשמה [אלא שהחמיר בזה לכתחילה משום איסור זורק]. מאידך, הקצות השולחן (ס"י קכב בדה"ש ס"ק יא) כתב שאסור לרסס אף שלא כנגד החרקים, מפני שיתכן שירסס בטעות כנגד הזבובים ונמצא ממית אותם בידים, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פל"א תשובה טו) שאסור לעשות כן, מפני שהריסוס גורם לחרקים למות אף כשמרסס בצידם, ואין לעשות כן אלא כשהחליטו פתוחים, ומרסס כדי להבריחם.

ובשו"ת שבות יעקב (שם) כתב, שאסור לעשות כן מטעם אחר, מפני שהחומר הרעיל מוקצה הוא, והובאו דבריו במנחת שבת (על קצושי"ע ס"י פ ס"ק קע) ובקצות השולחן (שם). והעיר על דבריו הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ה הע' כח), שלכאורה אין הרעל מוקצה, שהרי עומד הוא לריסוס, ואף על פי שאסור להרוג בו חרקים בשבת, מפני שגרמא אסור, מ"מ כאשר מטרדים אותו החרקים מאד, מותר להורגם בשבת, כיון שאין זה אלא גרמא במלאכה שאינה צריכה לגופה.

וטעם נוסף לאסור ריסוס זה בשבת, כתב המנחת שבת שם בשם השבות יעקב, מפני שעל ידי שגורם למיתתם עושה גרף של רעי בשבת, ומבואר בשו"ע לקמן (ס"י שלח סי"ח) שאין לעשות בשבת גרף של רעי לכתחילה, והעיר הגרש"ז אויערבך (שם הע' לה), שאם אין החרקים מתים באותו מקום בו מרסס הוא את החומר, אלא שהולכים למקום אחר ומתים שם, לכאורה אין לאסור מטעם זה.

72) ואף בזמנינו, שהכינים מטילות ביצים ופרות רבות, כתב בספר מכתב מואליהו (ח"ד עמ' 355 הע' 4) שזינן שדברים אלו מפורשים בחז"ל, אין הדין משתנה מחמת המציאות הנראית אחרת לעינינו, אף אם הטעם אינו מובן לנו, וכתב, שיתכן שכונת חז"ל היא שהכינים נחשבות כאינן פרות ורבות מפני שכן נראה הדבר למראה העינים, וכן דעת הגרש"ז אויערבך (ביצחק יקרא) שגם בזמנינו מותר להורגן, היות ולמראה עינים אין הן פרות ורבות.

מאידך, בספר פחד יצחק (לאמפרונטי), ערך צידה דף כא, ב) כתב, שיש להחמיר שלא להרוג כינים בשבת, וכן משמע בספר תורת שבת (ס"ק טו-טז), וכן דעת הגר"ש אלישיב (ארחות שבת ח"א פי"ד הע' מז) שיש להימנע מזה, והגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פט"ו ס"ק ב עמ' קבה) הסתפק בדבר [וראה ספר מנחת איש פי"ח הע' 51 שכתב בשם הגר"נ קרליץ שמותר להרוג כינים, כיון שהתרבותן על ידי הטלת ביצים אינה נחשבת כפריה ורביה].

אכן, כינים הנמצאות על ראשו של ילד קטן וגורמות לו צער גדול, דעת הגר"ש אלישיב (ארחות שבת שם הע' מח) שמותר לרסס על ראשו חומר קוטל כינים, מפני שבמקום צער גדול יש לסמוך על פשטות הדין, שמותר להרוג כינים.

73) ובטעם הדבר כתב המשך חכמה (בראשית ט ט), שהוא על פי מה שכתב הרמב"ם בספר מורה נבוכים (ח"א פ"ב) שהמינים המשך בעמוד הבא

[משנ"ב ס"ק לו]

לא נזרו רבנן על אסור צידה⁶⁷ ומתן לצדו וקלשליכ⁶⁸, וזהו שכתב עוקצו⁶⁹.

67) ולעבור על שאר איסורי רבנן במקום צער, כתב בבית הלל לקמן (ס"י שבה סכ"ח ד"ה בדי) בשם המג"א שאסור.

ואדם המצטער מזמזם מעופו של זבוב או יתוש המטרידים את מנוחתו, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ה הע' כא) שאסור לו לתופסם כדי לזרוקם החוצה, שלא הותרה צידה אלא מפני צער הגוף, אך לא מפני צער הנפש. מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (תורת המלאכות שם ס"ק קד) שאין חילוק בין צער הנפש לצער הגוף, ומותר לתפוס בעל חיים שמפריע לו לישון, ולהוציאו.

68) ומלאכה שאינה צריכה לגופה אם הותרה במקום צער של יחיד, ראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק בז).

69) וכן שרצים המונחים על גוף האדם, ודוקרים אותו ברגליהם החדות, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פט"ו ס"ק ב עמ' קבה) שדינם כפרעוש העוקץ, ומותר לטלם בשבת ולזרוקם.

[משנ"ב ס"ק לח]

ואסור להקדו⁷⁰ וכו', דהוא הדין על-ידי תכאף ותניקתו⁷¹ וכו', לאפוקי כנה דאיפה באה מזכר ונקבה⁷² וכו', לא תשיבא ברה"ט.

70) ולהרוג בימות החול בעלי חיים המצערם אנשים, משום שמאוסים הם וממאסים את האוכל, בגון פרעושים, זבובים, יתושים ועכברים, כתב בשו"ת אגרות משה (ח"מ ח"ב ס"י מז אות א) שמותר, ואין צורך להימנע מכך אפילו ממדת חסידות. אכן במקום שאפשר, טוב יותר שלא להורגם בידים, אלא רק להניח שם דבר שיהרגם, כדי שלא ישפיע עליו הדבר ויגרם לו למידת אכזריות. וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פט"ו ס"ק ב עמ' קכד), שמותר להרוג בימות החול עכבר המפריע לבני אדם.

ולאחר בימות החול בעל חיים שאינו מפריע לבני אדם, כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת ירד ס"י י) שאין בכך משום איסור 'צער בעלי חיים', מפני שלא נאסר אלא לצער את החי, אך לא להורגו, וכן כתב האור שמח (פי"ג מהל' רצח ה"ט) בשם ספר האשכול. מאידך, בתוס' רעק"א (חולין פ"ה מג) מבואר שאסור לעשות כן משום צער ב"ח.

71) ולהניח חומר רעיל הקוטל את הזבובים המצערם אותו, כתב בשו"ת שבות יעקב (ח"ב ס"י מה) שמותר, מפני שאין זה אלא גרמא במלאכה שאינה צריכה לגופה. מאידך, בשו"ת האלף לך שלמה (א"ח ס"י קלח) כתב שאסור לעשות כן.

ולגבי ריסוס חומר הקוטל יתושים, כתב הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א ס"י לו) שאסור לעשות כן לכל הדעות, כיון שנחשב הדבר ככחו ממש, ופסיק רישא הוא שימותו.

ולגבי ריסוס חומר הגורם לזבובים להתעלפות, דעת החזו"א

הלכות שבת סימן שמו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מא]

ההורגן פטור⁷⁴ ואסור מדרבנן⁷⁵.

77) ואם מצויים זבובים וכדו' בתוך חלל אסלת בית הכסא, ופסיק רישא שימורתו כשישטפנה במים, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"י סי' כז) שמ"מ מותר להוריד את המים בשבת, מפני שאין כוונתו להורגם, ונחשב הוא כימתעסק לגבי זה, והואיל והריגת הזבובים היא מלאכה שאינה צריכה לגופה, ואם לא ישטוף את האסלה יהיה בזה משום חסרון בכבוד הבריות, מותר הדבר.

וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' צד), והוסיף, שאין זה פסיק רישא שימורתו הזבובים, ואף אם ימותו, נחשב הדבר כגרמא, מפני שאינם מתים מיד, שהרי יתכן שלא ימותו בורם הראשון אלא רק בשני, ויש לצרף לזה את דעת הרשב"א [המובאת בשע"צ לעיל (ס"ק לג)] שמותר לעשות פעולת היתר מובהקת שאינה קשורה למלאכה, ורגיל אדם לעשותה בלא שנעשית מלאכה, אף אם במקרה מסוים מתבצעת מלאכה שלא מרצונו. וסיים שם, שמ"מ אם אפשר להוריד את המים בורם חלש, יש לעשות כן.

מאידך, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני ח"א פט"ו ס"ק ב עמ' קכה) שאין להתיר להוריד את המים אלא במקום שיכולים הזבובים לברוח כשישמעו את קול זרימת המים, שבאופן זה אין לאסור לעשות כן, שהרי אינו מתכוין להורגם ואין זה פסיק רישא שימורתו.

78) ואיסור בורר, דעת הגר"י אורע"ב (שש"כ פ"ג הע' ז) שלא נהג בזה, מפני שניקיו של דבר שדרכו להתלכלך תמיד ורגילים לנקותו שוב ושוב, אינו נחשב כמעשה ברירה, אלא כפעולת ניקוי בלבד. והוסיף, שמטעם זה מותר לפלות כינים מן הבגדים ומן השערות. וכן כתב הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' כז) לענין הסרת שיירי מאכל מן הזקן, שכיון שנחשב הדבר כפעולת ניקוי ולא כמעשה ברירה, מותר לעשות כן.

79) וביאר לקמן (סי' שמ ס"ק ה), שמלאכת גוזז נהוגת אף אם הגזיזה מעור הבחמה נעשית לאחר שמתה ולאחר שהופשט ממנה עורה, ואף אם תולש משערותיה בידיו, ולפיכך צריכים אנשים הלובשים בגדים העשויים מעורות של בחמה או חיה להיזהר שלא לתלוש משערותיהן.

74) ומי שהתעורר מתוך שנתו מחמת זמזום יתוש שנוצר מעיפוש הפירות והגללים, והיכהו והרגו, כתב בשו"ת לב חיים (ח"ב סי' ס) שאינו צריך כפרה, מפני שלא נאסר להרוג תולעים המתהוות מן העיפוש, אלא אם כן מתכוין להורגן, מה שאין כן כאן, שהיכהו כמתעסק להסירו מתוך בלבול השינה.

וכן מי שהתעורר משנתו מחמת פרעוש הנמצא עליו, והרגו בעורו מנומנם קודם שנוכר ששבת היא, משום שרצה להינצל מהעיקצה, כתב הכף החיים (ס"ק פט) שאינו צריך כפרה.

75) ולהוציא תולעים מפי הטבעת, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני ח"א פט"ו ס"ק ב עמ' קכג) שמותר, אף על פי שעל ידי הוצאתן הן מתות, משום שמן הסתם אין במינן פרה ורבה, ואין איסור הריגתן אלא מדרבנן, והרי זה פסיק רישא דלא אכפת ליה, שהרי אין כוונתו אלא להוציא אף לא להורגן, ועוד שמלאכה שאינה צריכה לגופה היא, ולפיכך במקום צער יש לחקל בדבר. והוסיף (שם ח"ב פל"ב ס"ק א), שמותר אף להניח שום בפי הטבעת כדי להורגן, כיון שאינו הורגן בידים.

[משנ"ב ס"ק מב]

ומקל מקום מָקָר לְזָרְקָן פְּמִינָם⁷⁶ וכדו', דהוא קמו' הריגה ממש⁷⁷. לא יָקַח אֶדָם הַפְּעִים מְעוֹרוֹת שְׁעָלִים וְכַדוּמָה⁷⁸, משום שהוא מְנַתֵּק מִן הַצְמָרָה⁷⁹.

76) ואף על פי שדינן כמקצה, כתבו הפמ"ג (משנ"ב ס"ק ה) והתהלה לדוד (ס"ק יא) שכיון שמאוסות הן, נחשבות הן כגרף של רע, שמותר לטלטלו [כמבואר בשו"ע לעיל (סי' שח סל"ד)], ולפיכך מותר להסירן מבגדיו בידו, אף על פי שאינו מצטער מהן. [ולגבי הוצאת זבוב ממאכל, מבואר בחזו"א (או"ח סי' מז ס"ק טו) שאף על פי שהזבוב מוקצה הוא, מ"מ מותר לעשות כן, כיון שפעולה זו אינה נחשבת כטלטול המוקצה אלא כתיקון האוכל בלבד].

המשך מעמוד קודם

להיווצר מחמת טבע הבריא, ולפיכך אין הם נחשבים 'בריה', ואין איסור להורגם בשבת.

הנולדים מן העיפוש והאשפות ולא מזכר ונקבה, וכן התולעים המתהוות במעיים, אינם מכוונים ביצירה, רק שמוכרחים הם

